AgEcon SEARCH
RESEARCH IN AGRICULTURAL & APPLIED ECONOMICS

The World's Largest Open Access Agricultural & Applied Economics Digital Library

This document is discoverable and free to researchers across the globe due to the work of AgEcon Search.

Help ensure our sustainability.

Give to AgEcon Search

AgEcon Search
http://ageconsearch.umn.edu
aesearch@umn.edu

*Papers downloaded from **AgEcon Search** may be used for non-commercial purposes and personal study only. No other use, including posting to another Internet site, is permitted without permission from the copyright owner (not AgEcon Search), or as allowed under the provisions of Fair Use, U.S. Copyright Act, Title 17 U.S.C.*

ЕКОНОМИКА ПОЉОПРИВРЕДЕ
Број 1/2005.
УДК: 504.03.711.437

ТРАНЗИЦИОНИ ПРОЦЕСИ У ПОЉОПРИВРЕДИ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ (БИХ)

Илић Гордана, Остојић А.[1]

Увод

Транзиција је процес чија је економска садржина прелаз (из нетржишне) у тржишну привреду. Економски смисао транзиције је да се системским промјенама постигне већа ефикасност у односу на постојеће (нетржишно или недовољно тржишно) стање. У савременим околностима, то се постиже одговарајућим структурним промјенама и успостављањем тржишног модела, односно, изградњом тржишних институција и механизама. Крајњи ефекат тих промјена је интеграција појединачних привреда у свјетску привреду. Прелаз у тржишну привреду је комплексан процес који условљава покретање, управљање и подстицање више паралелних процеса који се морају одвијати симултано или у одређеним међусобно условљеним секвенцама.

Као једна од централних мјера транзиције је својинска трансформација привреде, а самим тим и пољопривреде, чији је кључни корак процес приватизације. Прије разматрања процеса приватизације, треба имати у виду привредне карактеристике Републике Српске у периоду по завршетку ратних сукоба:

- привредни капацитети су уништени у рату,
- производња у свим, а посебно великим системима је готово замрла,
- већина предузећа је презадужена, опрема им је застарјела, а не располажу ни одговарајућим стручним кадровима.

[1] Др Гордана Илић, ванредни професор, Мр Александар Остојић, виши асистент, Пољопривредни факултет, Бања Лука, E-mail: gogai@teol.net, *E-mail: aleksandarostojic@hotmail.com*

Исто тако и међународна заједница своју помоћ опоравку привреде условљава отпочињањем процеса приватизације.

Законска регулатива и циљеви приватизације у Републици Српској

Процес приватизације почиње 1989. године усвајањем Савезног закона о друштвеном капиталу. У току примјене овог Закона предузећа су се продавала моделом «докапитализације». Усвајањем Декларације о приватизацији предузећа и друге имовине 1992. године, као и Закона о преносу средстава друштвене у државну својину 1993. године, у Републици Српској, потпуно су поништени претходно остварени резултати приватизације. Наиме, Законом о преносу средстава друштвене у државну својину цјелокупан друштвени капитал друштвених предузећа, али и уложена приватна средства у дионице, проглашени су државном имовином. У периоду од 1993. до 1998. године усвајани су закони који су довели до тога да имамо истовремено регистрована и државна и друштвена и мјешовита предузећа.

Коначно, 1998. године усвојен је Закон о приватизацији државног капитала у предузећима по коме се као предмет приватизације наводи државни капитал у предузећима у државној и мјешовитој својини под условом да над предузећем није покренут стечајни или ликвидациони поступак, као и предузећа која ће се приватизовати по посебним приватизационим програмима Владе Републике Српске.

Прихваћеним концептом приватизације као основни циљ наведена је промјена власничке структуре предузећа и начина управљања у предузећима. Остали циљеви који произилазе из основног су: стварање ефикасне тржишне привреде, допринос социјалној стабилности, рјешавање заосталих потраживања по основу старе девизне штедње, стварање почетног капитала за финансирање Пензијско - инвалидског фонда и Фонда за реституцију, развијање ликвидног тржишта капитала и додјела бенифиција учесницима рата и породицама погинулих и несталих бораца.

Процес приватизације спроводи се поштивањем следећих принципа:

- принцип јавности – информације о процесу приватизације су доступне свим заинтересованим учесницима, било да се ради о домаћим или страним физичким и правним лицима,

- принцип обавезности – сва предузећа са државним капиталом су обавезна да се пријаве за приватизацију,
- принцип једнаких права – држављани Републике Српске имају право на једнак број неноминованих ваучера,
- принцип слободе избора – учесници имају слободу избора, било у погледу програма приватизације и методе продаје државног капитала, било у избору предузећа у која желе инвестирати,
- принцип флексибилности – процес приватизације у предузећима се одвија без заустављања производње и живота у њима.

Слика 1. Организациона структура пројекта приватизације

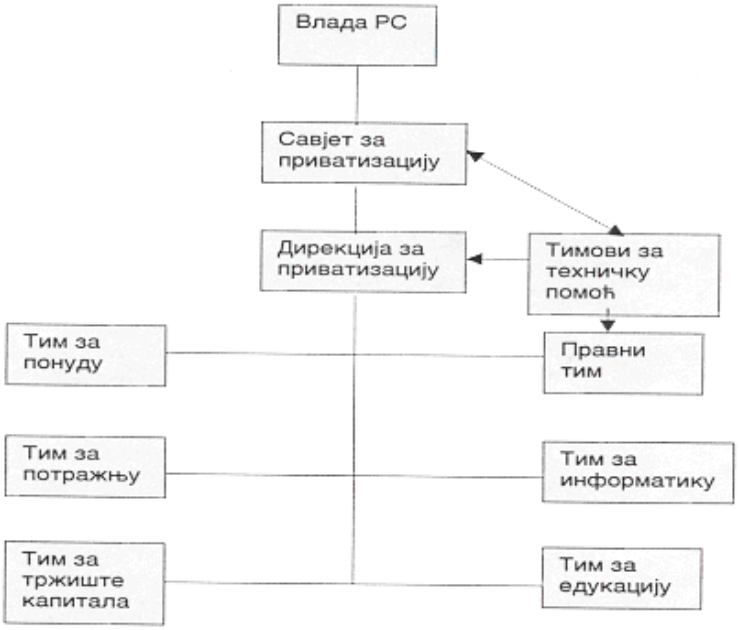

У првој фази приватизација је ограничена на предузећа која имају државни капитал, при чему је направљена разлика између предузећа у којима је вриједност државног капитала исказаног у почетном билансу стања на дан 30.06.1998. мања од 300.000 КМ и оних предузећа у којима је већа од 300.000 КМ. Предузећа од стратешког значаја се приватизују по посебним приватизационим програмима Владе Републике Српске. Банке,

станови у државном власништву и задруге се, такође, приватизују по посебним законима. Пољопривредне задруге нису предмет приватизације, као ни пољопривредно земљиште.

Спровођење приватизације је повјерено Дирекцији за приватизацију која је за свој рад одговорна Влади Републике Српске. Сама Дирекција је организована у шест тимова: тим за понуду, тим за потражњу, тим за тржиште капитала, правни тим, тим за информациону технологију и тим за едукацију.

Законом о приватизацији државног капитала (Сл. гл. РС, број 24.) прописано је да купци у поступку приватизације могу бити домаћа и страна физичка и правна лица. Дозвољена средства плаћања су: ваучери, стара девизна штедња и новац. Ваучери су представљали специфично средство плаћања, с обзиром да су гласили на име и били неноминовани. Ваучери су додјељивани грађанима по два основа:

- по основу држављанства Републике Српске и
- по основу стеченог статуса (борца, породице погинулих и несталих бораца или ратног војног инвалида).

Окончањем ваучер понуде (15.03.2001. године) неискориштени ваучери престали су да важе. Да би се остварио циљ стварања почетног капитала за финансирање Фонда пензијско - инвалидског осигурања и Фонда за реституцију прописано је да предузећа, чија је вриједност државног капитала на дан 30.06.1998. године, преносе 10% акција државног капитала на Фонд за пензијско - инвалидско осигурање и 5% акција на Фонд за реституцију. Ове обавезе су ослобођена предузећа са државним капиталом мањим од 300.000 КМ. Међутим, Република је обавезна да 10% продајне цијене ових предузећа уплати у Фонд за пензијско – инвалидског осигурања и 5% у Фонд за реституцију. Предузећа са државним капиталом мањим од 300.000 КМ су ослобођена и обавезе приватизације до 55% државног капитала путем ваучер понуде, док су предузећа са државним капиталом већим од 300.000 КМ имала ову обавезу.

У погледу **метода приватизације** првобитно су кориштене следеће методе: ваучер понуда, тендер, лицитација, специјална лицитација, директна продаја и комбинација наведених метода.

Касније се тендер метода рашчлањује на: тендер методу са фиксним и тендер методу са варијабилним условима. Такође, дошло је до окончања ваучер понуде и уведене су још двије методе: продаја државног капитала на берзи и другим уређеним јавним тржиштима и продаја дијелова

предузећа који представљају технолошку цјелину, а на основу посебних одлука Владе. У зависности од изабраних метода почетна продајна цијена се утврђује у почетном билансу стања, стручном процјеном, према највећој примљеној понуди, или у складу са Правилима поступка изношења државног капитала на берзу и друга уређена јавна тржишта.

Тако су на дан 22.10.2003. године, остварени следећи резултати приватизације:

предузећа која су поднијела пријаву за учешће предузећа у поступку приватизације 1257

предузећа која нису предмет приватизације 119

предузећа чија је вриједност државног капитала до 300.000 КМ. 284

предузећа чија је вриједност државног капитала преко 300.000 КМ, а нису у групи предузећа од стратешког значаја 648

стратешка предузећа и предузећа која се приватизују по посебним приватизационим програмима 182

предузећа која су накнадно доставила програме приватизације 24

Из групе предузећа са државним капиталом мањим од 300.000 КМ, до данас је продано 137 предузећа, од чега 103 предузећа методом лицитације, а 34 методом директне продаје.

Из групе предузећа са државним капиталом већим од 300.000 КМ, продан је државни капитал који износи до 30% од укупног капитала предузећа у 398 предузећа, од тога методом лицитације приватизовано је 254 предузећа, методом директне продаје 5, методом тендера са фиксним условима 14, тендером са варијабилним условима 40 и 85 предузећа продано је на берзи.

Најуспјешнија је била 2002. година када је продано више предузећа него у претходне три године (у **Прилогу** табела број 1). Слабија продаја у 2003. години резултат је промјене Закона о приватизацији државног капитала у предузећима која је блокирала продају на лицитацији предузећа до 300.000 КМ, а продају предузећа преко 300.000 КМ ограничила на само једну лицитацију послије чега се државни капитал тог предузећа продаје на берзи.[2]

[2]Дирекција за приватизацију: Извјештај о приватизацији државног капитала предузећа у Републици Српској,Бања Лука, 2003, стр.5

У укупном приватизационом приходу стара девизна штедња учествује са 87 %, а 84,3% приватизационих прихода је остварено методом лицитације (у **Прилогу** табела број 2).

Приватизација у пољопривредно - прехрамбеној индустрији

Пољопривредна производња и производња хране уопште, важна је компонента економије Републике Српске. Као што је познато, пољопривреда је стратешка привредна грана од посебног националног значаја. Иако је овај сектор привреде претрпио значајне штете у протеклих 15 - так година (депопулизација сеоског становништва, девастирана инфраструктура, губитак тржишта и сл.) долази до постепеног враћања на ниво производње деведесетих година, али у измјењеним власничким условима. Наиме, од укупно 830 предузећа са државним капиталом већим од 300.000 КМ која су се пријавила за учешће у приватизацији, 81 предузеће везано је за пољопривредну производњу, тј. прехрамбену индустрију.

Од 81 предузећа ове врсте, приватизовано је 38 или 47 % (у **Прилогу** табела број 3). Само су «Витаминка» и «Фруктона» била предузећа од стратешког значаја и приватизована су методом тендера са варијабилним условима. Методом лицитације приватизовано је 19 предузећа, 15 предузећа је приватизовано продајом државног пакета акција на берзи, а једно предузеће « Месопромет» Добој, методом директне продаје. Предузеће «Мира» Приједор приватизовано је Одлуком Владе РС, тако што су акције државног капитала уступљене предузећу «Краш« из Загреба. Дакле, од укупно приватизованих предузећа пољопривредно - прехрамбеног сектора методом лицитације приватизовано 50,0% предузећа, продајом државног пакета акција на берзи 39,5%, методом тендера са варијабилним условима 5,3%, методом директне продаје 2,6% и Одлуком Владе РС 2,6%.

У само два предузећа (Витаминка и Фруктона) као купци су се појавили страни правни субјекти, док су купци осталих предузећа домаћа правна лица.

Остварени финансијски ефекти приватизације наведених предузећа су:

- приход остварен продајом државног капитала 19.711.355 КМ
- плаћено старом девизном штедњом 18.829.455 КМ
- депозит 881.900 КМ.

Стратешка предузећа у пољопривреди и прехрамбеној индустрији Републике Српске приказана су у (**Прилогу** табела број 4). Од 13 стратешких предузећа само је предузеће МДП ПИК «Младен Стојановић» из Нове Тополе директно је везано за пољопривредну производњу, тј. једини пољопривредни комбинат, док су сва остала везана за прехрамбену индустрију или су научне институције.

Бивши државни субјекти углавном су још увијек неприватизовани, технолошки застарјели и са значајним финансијским проблемима, због чега није лако за њих пронаћи купце. Као примјер, наведимо МДП ПИК «Младен Стојановић» из Нове Тополе, који је на основу Одлуке владе Републике Српске, подијељен на четири нова стратешка предузећа («Ратарство» А.Д., «Говедарска фарма» А.Д., «Свињогојска фарма» А.Д. и « Фабрика сточне хране» А.Д.), у циљу лакшег проналажења купаца. Програмом приватизације урађеним за ова четири предузећа одређено је да се приватизује 65,02% државног капитала. Од четири новоформирана предузећа за два («Ратарство» и «Говедарска фарма») су расписани тендери и примљене су двије понуде које нису још увијек оцијењене. За преостала два предузећа тендери ће тек бити расписани.

Наведимо и примјер успјешне приватизације у **МДП « Витаминка « Бања Лука.**

«Сагласно закљученом Уговору о продаји, између Дирекције за приватизацију у Републици Српској, као продавца и Креис – Индустриехандел АГ, Басел, као купца, за предмет продаје државни капитал у МДП « Витаминка « Бања Лука извршена је дана 12.02.2003. године контрола реализације преузетих уговорених обавеза у првој години Периода инвестирања.

У складу са предметом и обимом контроле констатовано је следеће:

Уговором преузете обавезе купца у првој години Периода инвестирања су:

- инвестициона улагања у предузеће у износу од најмање 2.400.000 КМ,
- запошљавање најмање 205 радника,
- едуковање запослених и менаџмента предузећа.

Купац се обавезао за укупан државни капитал према почетном билансу са стањем на дан 30.06.1998. године у предузећу МДП « Витаминка « Бања Лука који номинално износи 16.459,464 КМ платити цијену у износу од 250.000,00 КМ.

Оцјена реализације преузетих уговорених обавеза

Контролом реализације преузетих уговорених обавеза у првој години Периода инвестирања извршеном дана 12.02.2003. године констатовано је:

- купац је у уговореном року исплатио продајну цијену и предао Гаранцију о испуњењу,
- купац је у цјелости испунио преузете уговорене обавезе у првој години Периода инвестирања, са становишта обавезе инвестирања, запошљавања, едукације запослених, обавеза дефинисаних у скалду са бизнис планом, као и обавеза у погледу располагања имовином.

Од укупног броја предузећа из пољопривредно – прехрамбеног сектора 43 предузећа или 53 % је остало неприватизовано, иако су нуђена на продају једном од метода, али није било заинтересованих купаца. Стога је вријеме да се почне активно размишљати о стимулацији потенцијалних купаца државног капитала у овој области, јер када се купљена предузећа консолидују (као што смо видјели у претходном примјеру) доћи ће до пораста запослености, смањења социјалних давања, а тиме и до раста друштвеног производа.

Закључна разматрања

Креирање одговарајуће тржишне инфраструктуре представља један од основних елемента транзиције пољопривредног и прехрамбеног система економија у транзицији каква је и Република Српска.

Темпо промјена у привреди Републике Српске, а тиме и пољопривредно - прехрамбеног сектора, није очекиван, што се манифестује у паду физичког обима производње, као и одсуству здравог амбијента за одвијање привредних активности.

Процес приватизације у примарној пољопривреди споро се одвија и потребно је веће ангажовање да се убрза, јер је још увијек несигуран амбијент за улагање.

Бивши државни субјекти из области пољопривреде су углавном још увијек неприватизовани, технолошки застарјели и са значајним финансијским проблемима.

Велики проблем представља и привлачење страних инвестиција неопходних за убрзање опоравка привреде, јер су сигурносни услови још увијек у питању.

Међутим, и поред наведених недостатака може се рећи да приватне иницијативе у пољопривредно - прехрамбеном сектору полако јачају и да данас имамо добре примјере и већ афирмисане фабрике за прераду хране, какава је нпр. МДП « Витаминка « Бања Лука.

Приватизована предузећа овога сектора послују као акционарска друштва.

Крупне робне пољопривредне произвођаче је неопходно сачувати као велике системе, јер је пољопривреда стратешка грана од посебног националног интереса, а исхрана становништва је несумљиво највећи развојни приоритет.

Литература

1. Пејановић, Р., Тица, Н., Влаховић, Б., Булатовић, Б.: Нужност транзиције пољо(привреде), Србије и Црне Горе, Агроекономика, Пољопривредни факултет, Нови Сад, бр.31/2002.
2. Пејановић, Р.: Нужност трансформације, Агроекономика, Пољопривредни факултет, Нови Сад, бр.28/1999.
3. Илић Гордана: Менаџмент и трансформација великих пословних система у аграру, Часопис Агрознање, бр.4/2002, Бања Лука.,стр.155-165.
4. Кременовић, О., Бањац, Ђ., Обрадовић,Б.: Збирка прописа о приватизацији, Службени гласник Републике Српске, Бања Лука, 1998.
5. Дирекција за приватизацију: Извјештај о приватизацији државног капитала предузећа у Републици Српској,Бања Лука, 2003.
6. Службени гласник Републике Српске број: 24, 38 и 62.
7. www.rsprivatizacija.com

UDC: 504.03.711.437

TRANSITION PROCESSES OF AGRICULTURE IN REPUBLIC OF SRPSKA (BIH)

Dr Gordana Ilić, mr Aleksandar Ostojić
Faculty of Agriculture, Bosna and Hercegovina

Abstract

In this work we analize the condition before begining the process of transition, the process of transitional changes, the privious reach and condition of the privatization in the sector of agiculture in Republic of Srpska and the perspective development. Like one of the central measures of transition is ownership transformation of economy, with it agriculture, which is the key step too process of privatization.Ownership and organizationed transformation of the economy in Republic of Srpska is narrowly linked to segments and is understood as: divide big combine plants into smaller but profitable organizations, finding a foreign stratigic partner for privatizing the state agriculture combine plants, finding long term model how to lease the state agricultural complex, farms and the manufacturing capacities of the state the combines, consolting and precise evidence of the property relationship, to speed up the process of restitution, change the inheritance laws, adjusting and brining regulations in the domain of production, trade and consumption with the EU regulations. On the individual sector as well, it is necessery to take important measures towards reconstruction of the agricultural properties. In this kinde of constellation of force, the used model of vaucher privatization carries with it numerous uncertains and doubts.

Key words: transition, agriculture, ownership transformation, state sector, private property

.

Author's address:

Dr Gordana Ilić
Poljoprivredni fakultet
Banja Luka,
Bosna i Hercegovina

Прилог:

Табела 1.Табеларни преглед проданих предузећа по годинама на дан 20.10.2003. године

Вриједност предузећа	**1999**	**2000**	**2001**	**УКУПНО**	**2002**	**2003**	**СВЕГА**
	1	*2*	*3*	*4=1+2+3*	*5*	*6*	*7=4+5+6*
до 300.000 КМ	9	87	19	115	16	3	134
преко 300.000 КМ	0	16	68	84	176	44	304
стратешка	0	0	2	2	21	15	38
УКУПНО	9	103	89	201	213	62	476

Извор: Извјештај о приватизацији државног капитала предузећа у РС

Табела 2. Остварени приватизациони приходи по врсти уплата са 30.09.2003.године

Р.б	**Вриједност предузећа**	**Укупан приход у КМ**	**Начин плаћања**	
			стара девизна штедња	**готовина**
	Лицитација	11,052,867	9,389,710	1,663,157
	Директна продаја	1,153,984	905,737	248,247
1	*УКУПНО до 300.000 КМ*	*12,206,851*	*10,295,447*	*1,911,404*

	Лицитација	118,062,979	106,616,163	11,446,816
	Директна продаја	796,450	624,450	172,000
	Фиксни тендер	7,966,850	7,388,295	578,555
	Берза	7,708,031	7,208,031	500,000
2	*УКУПНО преко 300.000 КМ*	*134,534,310*	*121,836,939*	*12,697,371*
3	**СТРАТЕШКА**	**6,523,078.85**	**1,228,722.85**	**5,294,356**
	УКУПНО у КМ 1+2+3	*153,264,239.85*	*133,361,108.85*	*19,903,131*

Извор: Извјештај о приватизацији државног капитала предузећа у РС

Табела 3. Приватизована предузећа преко 300.000 КМ

Редни број	**Назив предузећа**	**Општина**	**Мет. прод.**	**Укупна вриједност у КМ**	**Ваучерска понуда**			**Метод гот. продаје**		
					Вриједност КМ	**државни %**	**укупни капитал**	**Износ у КМ**	**држ. %**	**у укуп. кап**
1	МДП "Витаминка" П.О.	Бања Лука	Тв	24805956	3526596	15	14.21	0	0	0
2	МП"Фруктона" Д.Д	Бања Лука	Тв	10094446	589947	10	5.84	0	0	0
3	ОДП"Дуван"	Бијељина	Л	8145288	3201369	55	39.3	1746201	30	21.44
4	ОДП "Семберка" П.О.	Бијељина	Берза	5340198	2440055	55	45.69	1330939	30	24.92

5	ОДП "Житопромет" П.О.	Бијељина	Л	7048991	2987214	55	42.38	1629390	30	23.12
6	ОДП "Месопродукт"	Бијељина	Берза	2670063	1423239	55	53.3	776312	30	29.07
7	"Месар" П.О.	Дервента	Л	874261	480844	55	55	262278	30	30
8	Д.П. "Месопромет" П.О.	Добој	Дир.	1331874	626861	55	47.07	341924	30	25.67
9	ОДП"Босанка"	Добој	Берза	12416827	6564725	55	52.87	3580759	30	28.84
10	ОДП "Добојка"	Добој	Л	1636186	694450	55	42.44	378791	30	23.15
11	ОДП"Рибњак Бардача"	Србац	Л	2448031	1119087	55	45.71	610411	30	24.93
12	ДП"Плантаже"	Градишка	Берза	12163104	5158645	55	42.41	2813806	30	23.13
13	ОДП "Млинско пекарска индустрија"	Модрича	Берза	5855100	2553545	55	43.62	1392843	30	23.79
14	Д.О.О ПТД "Мркоњчанка"	Мркоњић Град	Л	341750	187963	55	55	102525	30	30
15	"Планинско добро"	Невесиње	Берза	1470994	809047	55	55	441298	30	30
16	ОДП"Кока-Озрен"	Петрово	Берза	2414323	1327878	55	55	724297	30	30
17	ДРП "Саничани"	Приједор	Л	11882463	6465218	55	54.1	3526483	30	29.68
18	МП "Житопромет"	Приједор	Берза	11039695	4910111	55	44.48	2678242	30	24.26

19	ОДП "Импро" Приједор П.О.	Приједор	Берза	10235612	5609580	55	54.80	3059771	30	29.89
20	ОДП "Приједорчанка"	Приједор	Берза	24676275	13571951	55	55	7402883	30	30
21	"Пољопроизвод"	Приједор	Л	440777	219434	55	49.79	119692	30	27.15
22	ОДП "Мира"	Приједор		18473634	1016049	55	55	5542090	30	30
23	ОДПП "Ратар"	Прњавор	Л	2784249	1531337	55	55	835275	30	30
24	ОДП "Вучијак"	Прњавор	Л	1847196	1015958	55	55	554158	30	30
25	ОДП"Ветпродукт	Прњавор	Л	1509082	776779	55	51.47	423696	30	28.08
26	ОДП"Романинка - Спринд" П.О.	Соколац	Берза	2934895	1614192	55	55	880496	30	30
27	"Импес"	Србиње	Л	1275853	701719	55	55	382756	30	30
28	ОДП "Хладњача" П.О.	Српско Горажде	Л	1460632	876379	60	60	365158	25	25
29	ОДП"Меркур" П.О.	Теслић	Берза	4170279	2196402	55	52.67	1198038	30	28.73
30	ОДП "Индустријска пекара"	Требиње	Берза	2102064	1084569	55	51.6	591583	30	28.14
31	ОДП "Агрокоп"	Требиње	Л	422205	232213	55	55	126662	30	30
32	ОДП "Попово Поље"	Требиње	Л	1938040	1065922	55	55	581412	30	30
3	О.Д.П. "	Вишегра	Берз	1792529	892757	55	49.8	486958	30	27.1

3	Жито"	д	а							7
34	Д.П. "Прерада са хладњачом"	Зворник	Л	2018340	1073293	55	53.18	585432	30	29.01
35	ОДП "Житопромет-Дрина"	Зворник	Л	6740546	3358600	55	49.82	1831964	30	27.18
36	ОДП "ПИК" П.О.	Шамац	Берза	6200242	2548585	55	41.11	1390137	30	22.42
37	ОДП"Пољокоп"	Шековићи	Л	312516	171884	55	55	93755	30	30
38	ОДП “Агропром”	Зворник	Л	694148	381781	55	55	208244	30	30

Извор: Дирекција за приватизацију Републике Српске

Табела 4. Стратешка предузећа у Републици Српској

Р/б	Назив предузећа	Општина	Назив дјелатности
1.	МП “ Мљекарска индустрија “	Бања Лука	млијечни производи
2.	МДП “ Витаминка “ П.О.	Бања Лука	конзервисање и прерада воћа и поврћа
3.	МП “ Фруктона “ ДД	Бања Лука	производња сокова
4.	“ Бањалучка пивара “	Бања Лука	производња пива
5.	ОДП “ Фабрика Дувана”	Бања Лука	прерада дувана
6.	Регионални центар за примјену знања у пољопривреди	Бања Лука	пољопривредни сервис за узгој стоке
7.	ОДП “ Фабрика шећера«	Бијељина	прерада шећера
8.	ОДП “ Пољопривредни завод"	Бијељина	истраживање и експеримент. у биотехнологији
9.	ПИ “ Сава “	Бијељина	прерада и конзервисање воћа и поврћа
10.	МДП ПИК “ Младен Стојановић “	Нова Топола	свињогојство
11.	МП “ ХПК “ ДД	Козарска Дубица	хемијска индустрија
12.	Пољопривредни институт	Добој	узгој пшенице и других жита
13.	ОДП “ Центар за развој пољопривреде “	Соколац	научна институција